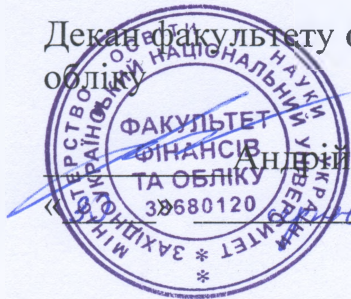

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фінансів та
обліку

Андрій КІЗИМА

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 23 Соціальна робота

спеціальність – 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (семестр)
Денна	2	4	30	30	4	8	78	150	4

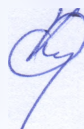
30.08.2024 р.

Тернопіль – 2024

Робочу програму склав канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Василь МАРТИНЮК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу (протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу,
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

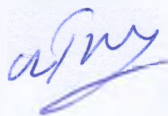
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 232 «Соціальне забезпечення», протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
канд. екон. наук, доцент

Галина КУЛИНА

Гарант ОП
д-р екон. наук, професор

Микола СТЕЦЬКО

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»**

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»

Дисципліна – «Підприємницька діяльність фінансових посередників»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 23 “Соціальна робота»	Статус дисципліни: вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 232 “Соціальне забезпечення»	Рік підготовки: 2 Семестр: 4
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Індивідуальна робота – 4 год. Тренінг – 8 год. Самостійна робота – 78 год.
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни – набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо організації підприємницької діяльності фінансових посередників в умовах ринкового способу господарювання. Оволодіння даним курсом сприятиме формуванню у студентів системи необхідних знань щодо особливостей функціонування кредитного ринку.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» студентами є:

- формування сучасного уявлення щодо підприємницької діяльності у ринковому середовищі;
- вміння прослідкувати основні напрями та тенденції перерозподілу фінансових ресурсів в системі фінансового ринку і здатність визначати систему взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг та вибирати необхідний методичний інструментарій;
- здатність визначати фінансовий ринок як складову фінансової системи і особливості фінансового посередництва на ньому та володіти знаннями щодо принципів, якими керуються фінансові посередники своїй діяльності на фінансовому ринку;

- вміння аналізувати та раціонально обирати необхідні для виконання певних операцій банківські послуги;
- формування уявлення про специфіку діяльності небанківських та контрактних фінансово-кредитних інститутів на фінансовому ринку та володіння знаннями про специфіку діяльності договірних ощадних інститутів та інвестиційних посередників фінансового ринку;
- володіння знаннями щодо питань фінансового посередництва на ринку страхових послуг та недержавного пенсійного забезпечення;
- володіння базовими знаннями про аутсорсинг і вузькопрофільне фінансове посередництво;
- володіння базовими знаннями про послуги фінансових консультантів та експертів;
- володіння базовими знаннями про операції форвардного ринку та фінансові послуги у системі міжнародних розрахунків;
- знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно підприємницької діяльності фінансових посередників.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ.

Тема 1. ПІДПРИЄМНИЦТВО У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Виникнення та еволюція поняття «підприємництво». Бізнес і підприємництво: спільне і відмітне. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва як особливого виду діяльності. Основні функції підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва.

Правова база розвитку підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.

Роль і значення підприємництва в ринковій економіці. Формування підприємницького середовища. Інституційні елементи інфраструктури ринку. Передумови активізації підприємництва.

Тема 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Фінансове посередництво – суть та основні мотиви, економічна роль у ринковій економіці.

Основні організаційні форми фінансового посередництва. Фінансові посередники: права, обов'язки, професійні риси, причини появи на фінансовому ринку. Мета посередницької діяльності. Послуги, що надаються посередниками. Види фінансових посередників.

Основні функції фінансових посередників. Основні проблеми функціонування фінансових ринків за відсутності фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників.

Банківська система. Спеціалізовані банки. Універсальні банки.

Небанківські кредитно-фінансові інститути. Кредитні спілки. Лізингові компанії. Факторингові компанії.

Контрактні фінансові інститути. Інвестиційні трасти. Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Пенсійні фонди. Страхові компанії. Фінансові компанії.

Тема 3. МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Формулювання принципів врахування часу як фактору.

Основні види потоків платежів, пов'язаних із володінням фінансовими активами та комерційної діяльністю з ними.

Способи врахування податків та інфляції в розрахунках фінансових посередників. Побудова кривої доходності інвестицій.

Тема 4. ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Фінансовий ринок як складова фінансової системи. Сутність і завдання фінансового ринку. Виникнення та етапи становлення фінансового ринку. Необхідність та призначення фінансового ринку. Організація фінансового ринку. Особливості функціонування фінансового ринку для ділового світу та конкретних індивідів. Суб'єкти фінансового ринку: поняття, функції та класифікація. Інструменти фінансового ринку: поняття і види. Структура фінансового ринку. Фондовий ринок (ринок цінних паперів). Фінансові інструменти ринку цінних паперів, їх характеристика.

Фінансові посередники, які займаються виключно брокерською діяльністю. Брокерська діяльність та органи її посередництва. Принципи, якими керуються у своїй діяльності брокери.

Фінансові посередники, які здійснюють дилерську діяльність. Кредитно – фінансові інвестиційні інститути, що представляють цю групу посередників. Дилери та виконувані ними функції. Учасники, які виконують допоміжні функції на фінансовому ринку.

Характеристика фінансового ринку України. Пріоритетні напрямки розвитку вітчизняного фінансового ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУЧАСНІ ПОСЛУГИ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА.

Тема 5. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Економічна роль кредитних установ. Кредитний ринок як складова фінансового ринку. Кредит: поняття, форми та види. Класифікація форм та видів кредиту. Об'єкт кредиту

Банківська система. Національний банк України: завдання і функції. Банківські установи.

Інвестиційні банки. Банки, які зайняті венчурними капіталовкладеннями. Ресурси банку: власний та залучений капітал. Показники достатності активів. Показники якості капіталу. Поняття фінансової діяльності кредитних установ.

Міжбанківський кредитний ринок. Облікова та ломбардна ставки Національного банку України. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Оцінка стану та перспектив розвитку кредитного ринку.

Тема 6. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВОКРЕДИТНИХ ІНСТИТУТІВ

Суть і призначення кредитних спілок. Фінансова діяльність кредитних спілок.

Інвестиційна компанія: суть і завдання. Особливості створення інвестиційних компаній. Статутний фонд інвестиційної компанії. Органи управління інвестиційної компанії. Вищі органи управління інвестиційної компанії. Взаємний фонд інвестиційної компанії. Інвестиційний сертифікат. Інвестиційна декларація. Доходи і прибутки інвестиційних компаній.

Інвестиційні фонди: призначення та особливості створення. Види інвестиційних фондів. Засновники та органи управління інвестиційного фонду. Вищі органи управління інвестиційного фонду. Учасники інвестиційного фонду. Доходи та прибутки інвестиційних фондів. Обмеження діяльності інвестиційних фондів. Ліквідація інвестиційних фондів.

Довірчі товариства: суть та завдання. Засновники довірчого товариства. Учасники довірчого товариства. Довірителі то довірені особи. Особливості створення довірчих товариств.

Компанії, які зайняті венчурним капіталовкладенням.

Фірми, які надають фінансові інформаційні послуги.

Тема 7. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КОНТРАКТНО-ОЩАДНИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Суть, завдання та особливості створення страхових компаній. Фінансовий механізм страхових компаній та його сутність. Структура фінансового механізму страхових організацій. Складові елементи фінансового механізму та їх характеристика.

Особливості фінансової діяльності страхової компанії. Завдання та основні напрями фінансової діяльності страховиків. Принципи та засади організації фінансової діяльності страхових компаній. Статутний капітал страхової компанії. Гарантійний фонд: поняття та структура. Страхові резерви: поняття та склад. Доходи страхових компаній від підприємницької діяльності. Платоспроможність страхової компанії. Інвестиційні доходи страхової компанії. Формування прибутку страхової компанії.

Пенсійні фонди: суть та завдання в умовах ринку. Фінансова діяльність пенсійних фондів.

Установи накопичувального пенсійного забезпечення: суть та особливості функціонування в умовах ринкової економіки. Функції та завдання установ накопичувального пенсійного забезпечення.

Порівняльна характеристика розвитку пенсійних фондів та установ накопичувального пенсійного забезпечення в Україні та розвинутих країнах світу.

Тема 8. КОНЦЕПЦІЯ АУТСОРСИНГУ І ВУЗЬКОПРОФІЛЬНІ ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

Концептуальні засади діяльності лізингових компаній.

Можливості фінансового посередництва у сфері франчайзингу.

Економічний зміст факторингових і форфейтингових операцій.

Ознайомлення зі змістом понять «толінг», «секьюритизація», «аутстафінг».

Тема 9. ПОСЛУГИ ФІНАНСОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

Визначення основного завдання фінансового консультування.

Характеристика сутності та значення фінансової оцінки і діагностики підприємства.

Роль фінансового менеджера як посередника між підприємством та ринками капіталу.

Ознайомлення зі змістом понять «реструктуризація», «злиття», «поглинання», «рейдер», «грінмейл» тощо.

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

Глобальний вплив промислово розвинутих країн на міжнародний фінансовий ринок. Міжнародний фінансовий ринок як сукупність інститутів.

Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною. Фінанси міжнародних установ. Діяльність міжнародних фінансових установ на фінансовому ринку України.

Міжнародні розрахунки та валютне регулювання.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ»**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самост. робота	Контр. заходи
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ						
Тема 1. Підприємництво у ринковому середовищі	4	4	2	4	8	Поточне опитування
Тема 2. Концептуальні основи діяльності фінансових посередників	4	4			8	
Тема 3. Методичний інструментарій діяльності фінансових посередників	2	2			8	
Тема 4. Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку	4	4			8	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУЧАСНІ ПОСЛУГИ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА						
Тема 5. Підприємницька діяльність кредитних установ	2	2	2	4	8	Поточне опитування
Тема 6. Підприємницька діяльність небанківських фінансово-кредитних інститутів	2	2			8	
Тема 7. Підприємницька діяльність контрактно-ощадних фінансових установ	4	4			8	
Тема 8. Концепція аутсорсингу і вузькопрофільні фінансові посередники	2	2			8	
Тема 9. Послуги фінансових консультантів та експертів	4	4			8	
Тема 10. Міжнародні фінансові посередники	2	2			6	
Разом	30	30			4	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1-2

Тема: Підприємництво у ринковому середовищі

Мета: Розгляд підприємництва як виду господарської діяльності, ознак підприємництва як особливого виду діяльності, основних функцій підприємництва, суб'єктів та об'єктів підприємницької діяльності, зовнішнього та внутрішнього середовища підприємництва, правової бази розвитку підприємництва, проблем правового забезпечення підприємництва в Україні.

Питання для обговорення:

1. Підприємництво: поняття, ознаки і функції.
2. Поняття підприємницької діяльності.
3. Об'єкти та суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Форми підприємницької діяльності.
5. Моделі підприємницької діяльності.
6. Розвиток підприємництва в Україні.

Практичне заняття 3-4

Тема: Концептуальні основи діяльності фінансових посередників

Мета: У розвиненому суспільстві фінансові послуги мають не менше значення, ніж виробництво. Найбільш динамічно розвивається та частина сфери послуг, яка пов'язана із задоволенням потреб суспільного виробництва: фінансово-кредитне обслуговування, страхові послуги, інформаційне і бухгалтерське обслуговування. Для проведення політики, спрямованої на сприяння розвитку фінансового посередництва, необхідно обґрунтувати роль фінансових посередників у сучасній економіці.

Після вивчення теми студент зможе:

- пояснити сутність термінів «фінансові послуги», «фінансове посередництво»;
- перелічити основні задачі фінансового посередництва; • описати основні елементи фінансового ринку;
- назвати типи фінансових посередників.

Для цього у темі 2 запропоновано вивчення сутності, функцій і класифікації фінансового посередництва в ринковій економіці.

Питання для обговорення:

1. Поняття фінансового посередництва.
2. Функції фінансового посередництва.
3. Структура фінансового ринку.
4. Класифікація фінансових посередників.

Практичне заняття 5

Тема: Методичний інструментарій діяльності фінансових посередників

Мета: У процесі своєї діяльності фінансовий посередник може отримувати доходи від приросту курсової вартості цінних паперів, доходи від продажу акцій та облігацій, дивідендні доходи, відсоткові доходи, інші премії і доходи тощо. Таким чином, дохід фінансового посередника знаходиться у залежності від грошових потоків (cash-flows), пов'язаних із володінням фінансовими активами та комерційної діяльністю з ними. У даній темі пропонується математичний апарат і методичний інструментарій для оцінки та управління цими грошовими потоками.

Після вивчення теми студент зможе:

- сформулювати принципи врахування часу як фактору;
- перелічити основні види потоків платежів;

- пояснити способи врахування податків та інфляції в розрахунках; • побудувати криву доходності інвестицій.

Питання для обговорення:

1. Час як фактор у фінансових розрахунках.
2. Види потоків платежів та їх основні параметри.
3. Методи урахування податків і інфляції.
4. Криві доходності інвестицій.

Практичне заняття 6-7

Тема: Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку

Мета: У сучасних умовах велика увага приділяється біржам та біржовій торгівлі. Біржі посідають особливе місце в інфраструктурі сучасної ринкової економіки. Підвищення ефективності біржової торгівлі динамізує національні й міжнародні товарні, фондові й валютні ринки; уніфікує, робить доступними й надійними складні виробничо-фінансові операції великої кількості підприємств і організацій. Тому дану тему присвячено діяльності фінансового та фондового ринків.

Оскільки студенти вже володіють знаннями щодо сутності поняття «біржі», видів бірж і операцій які вони охоплюють (це було предметом вивчення курсів «Фінанси», «Біржові операції», «Ринок фінансових послуг» тощо), зупинимось виключно на розгляді біржових посередників та тих аспектів діяльності біржі, які цих посередників безпосередньо стосуються. Великої уваги також приділимо основам методів фундаментального і технічного аналізу фінансових ринків, грамотне застосування яких є запорукою ефективної діяльності біржових посередників – брокерів, дилерів, трейдерів тощо.

Після вивчення теми студент зможе:

- знати економічні, соціальні та політичні функції біржі, задачі та можливості бірж, функції біржі
- охарактеризувати біржову інфраструктуру
- розрізняти поняття «брокерська контора», «брокерська фірма», «брокерське бюро»
- продемонструвати базові знання методів фундаментального і технічного аналізу фінансових ринків.

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок: сутність та етапи становлення.
2. Організація фінансового ринку.
3. Суб'єкти фінансового ринку: поняття, функції та класифікація.
4. Інструменти фінансового ринку: поняття і види.
5. Структура фінансового ринку.
6. Фондовий ринок та його фінансові інструменти.
7. Послуги, що надаються посередниками.
8. Фінансові посередники, які займаються брокерською діяльністю.
9. Фінансові посередники, які здійснюють дилерську діяльність.
10. Кредитно-фінансові інвестиційні інститути.

Практичне заняття 8

Тема: Підприємницька діяльність кредитних установ

Мета: Виділення банків в окрему групу характерне для всіх наявних класифікацій фінансових посередників. Така одноставність базується на двох їхніх функціональних особливостях: по-перше, банки беруть участь у формуванні пропозиції грошей і мають можливість безпосередньо впливати на ринкову кон'юнктуру й економічне зростання, більше того, діяльність банків з пропозиції грошей багато в чому визначає становище всіх інших посередників на грошовому ринку. По-друге, банки мають можливість надавати економічним суб'єктам широкий асортимент різних послуг, тоді як інші посередники спеціалізуються на

окремих фінансових операціях. Тому дослідженню діяльності комерційного банку як фінансового посередника доцільно присвятити окрему увагу, особливо посередницьким операціям комерційного банку (в основному, найбільш сучасним з них) та економіко-математичним моделям, які описують сутність банку як фінансового посередника.

Після вивчення теми студент зможе:

- пояснити роль банків як фінансових посередників;
- перелічити основні види комерційних банків за функціональною ознакою;
- назвати основні операції сучасного банку;
- здійснювати моделювання банківської діяльності у сфері фінансового посередництва.

Питання для обговорення:

1. Кредитний ринок як складова фінансового ринку.
2. Кредит: поняття, форми та види.
3. Банківська система. Центральний банк країни. Комерційні банки.
4. Інвестиційні банки.
5. Банки, які зайняті венчурними капіталовкладеннями.
6. Поняття фінансової діяльності кредитних установ.
7. Показники ефективності фінансової діяльності банків.
8. Банківська система України.

Практичне заняття 9

Тема: Підприємницька діяльність небанківських фінансово-кредитних інститутів

Мета: Небанківські фінансово-кредитні установи теж є фінансовими посередниками грошового ринку, які здійснюють акумуляцію заощаджень і розміщення їх у дохідні активи: у цінні папери та кредити (переважно довгострокові). У своїй діяльності вони мають багато спільного з банками, тому деякі теоретичні положення і практичні моделі, засвоєні під час попередньої лекції, будуть актуальними і при розгляді даної теми.

У розвинутих країнах інвестиційні фонди є могутніми фінансовими структурами. Розвиток їх безпосередньо пов'язаний з розвитком середнього класу в країні, зі зростанням його заощаджень та інвестиційних уподобань. Якраз через вказані фонди цей клас може зручно і вигідно реалізувати свої інвестиційні можливості. В Україні подібні фонди не відіграють відчутної ролі на грошовому ринку. Для їх розвитку ще немає достатніх передумов, тому при вивченні даної теми ми будемо спиратись переважно на зарубіжний досвід, з огляду на можливість його застосування в Україні.

Після вивчення теми студент зможе:

- дати визначення терміну «інвестиційний ринок» і охарактеризувати його види;
- класифікувати учасників інвестиційного ринку за функціональними особливостями;
- пояснити основи діяльності інститутів спільного інвестування;
- базуючись на зарубіжному досвіді, визначити перспективи розвитку інституту інвестиційного посередництва в Україні.

Питання для обговорення:

1. Інвестиційна компанія: суть і завдання та особливості створення.
2. Засновницькі документи.
3. Органи управління інвестиційної компанії
4. Взаємний фонд інвестиційної компанії.
5. Інвестиційний сертифікат: поняття і призначення.
6. Інвестиційна декларація.
7. Інвестиційні фонди: особливості створення та види.
8. Засновники та органи управління інвестиційного фонду.
9. Обмеження діяльності інвестиційних фондів.
10. Ліквідація інвестиційних фондів.
11. Довірчі товариства: суть, завдання та особливості створення.
12. Засновники та учасники довірчого товариства.

13. Компанії, які зайняті венчурними капіталовкладеннями.
14. Фірми, які надають фінансові інформаційні послуги.

Практичне заняття 10-11

Тема: Підприємницька діяльність контрактно-ощадних фінансових установ

Мета: Договірні ощадні інститути (пенсійні фонди та страхові компанії) відіграють вирішальну роль в акумуляції інвестиційних заощаджень довгострокового характеру. На відміну від банківських установ та інвестиційних посередників ці фінансові інституції безпосередньо не спеціалізуються на ефективному розміщенні фінансових ресурсів, їх основною функцією є забезпечення своєчасних пенсійних та страхових виплат клієнтам.

Розсудлива людина намагається передусім забезпечити свою старість та, в разі смерті, свою родину коштами (спадщиною). Тому виникає попит на послуги пенсійних фондів і на страхові поліси зі страхування життя. З погляду економічної сутності послуги зі страхування життя та послуги з недержавного пенсійного страхування мають чимало спільного. Саме вони і є предметом даної теми.

Питання для обговорення:

1. Страхові компанії: призначення та особливості створення.
2. Фінансова діяльність страхової компанії.
3. Статутний капітал страхової компанії.
4. Страхові резерви: поняття та склад.
5. Доходи страхових компаній від підприємницької діяльності.
6. Методика оцінки платоспроможності страхової компанії. 7. Доходи страхової компанії від інвестиційної діяльності
8. Пенсійні фонди: суть та завдання в умовах ринку.
9. Установи накопичувального пенсійного забезпечення: суть та особливості функціонування в умовах ринкової економіки
10. Порівняльна характеристика розвитку пенсійних фондів та установ накопичувального пенсійного забезпечення в Україні та розвинутих країнах світу.

Практичне заняття 12

Тема: Концепція аутсорсингу і вузькопрофільні фінансові посередники

Мета: Різкі зміни в інформаційних, управлінських та інших технологіях, що відбулися в останні десятиліття, сприяли тому, що умови прийняття управлінських рішень помітно ускладнились, а головним завданням менеджерів стало забезпечення конкурентоспроможності організації. Ключовим фактором успіху в багатьох галузях економіки став аутсорсинг, тобто передача внутрішніх функцій підприємства та пов'язаних з ними активів до організації постачальника послуг, що пропонує надавати певну послугу на протязі визначеного часу за обумовленою ціною.

Згідно теорії, що лежить в основі віртуальної організації, будь-яка функція, що не є основною, може бути передана зовнішньому спеціалісту в даній сфері. Це, у тому числі, стосується й фінансово-інвестиційної діяльності підприємства, зокрема, операцій із залучення альтернативних джерел фінансування, які і розглядаються у даній темі.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити засади діяльності лізингових компаній;
- охарактеризувати можливості фінансового посередництва у сфері франчайзингу;
- пояснити зміст факторингових і форфейтингових операцій;
- ознайомитись з змістом понять «толінг», «секьюритизація», «аутстафінг».

Питання для обговорення:

1. Компанії з управління лізинговими операціями.
2. Компанії з управління операціями факторингу.
3. Організації з управління операціями франчайзингу.

4. Управління іншими сучасними формами залучення активів.

Практичне заняття 13-14

Тема: Послуги фінансових консультантів та експертів

Мета: Становлення інформаційної (або як її ще називають електронної, цифрової або нової) економіки, яка на відміну від індустріальної епохи, характеризується пріоритетною роллю знань, перевагою інтелектуальної складової у формуванні доданої вартості, стрімким скороченням життєвого циклу інновації, які забезпечують ринковий успіх компанії. За таких умов функціонування підприємств нагадує спринтерські змагання за набуттям конкурентних переваг. Сьогодні перемогу у конкурентній боротьбі важко забезпечити тільки матеріальними ресурсами компанії, основу її стратегічних переваг формують передусім нематеріальні активи, інтелектуальна складова бізнесу.

Продиктовані вимогами часу, в останні роки з'явилися нові види фінансових послуг, а, отже, й нові «гравці» фінансового ринку – фінансові посередники, що виконують передусім інформаційні функції: інвестиційне консультування, рейтингову оцінку підприємств, фінансовий моніторинг і діагностику, фінансовий менеджмент і антикризове управління тощо. Діяльність таких посередників, чиє існування є відносно новим для України, є предметом розгляду даної теми.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити основне завдання фінансового консультування;
- охарактеризувати сутність і значення фінансової оцінки і діагностики підприємства;
- пояснити роль фінансового менеджера як посередника між підприємством та ринками капіталу;
- ознайомитись зі змістом понять «реструктуризація», «злиття», «поглинання», «рейдер», «грінмейл» тощо.

Питання для обговорення:

1. Сутність фінансового консультування і послуги консалтингових фірм, рейтингових агенцій, бюро кредитних історій.
2. Поняття фінансової оцінки і послуги аудиторських фірм та фірм з оцінки майна.
3. Роль фінансового менеджера як посередника. Послуги з антикризового управління компанією.
4. Послуги, пов'язані з реструктуризацією підприємства.

Практичне заняття 15

Тема: Міжнародні фінансові посередники

Мета: Ринок – це не тільки економічне регулювання в межах одного взятого держави. Весь світ має тісне співробітництво в політичній, соціальній, економічній та інших сферах життєдіяльності. Валютно-кредитні відносини між країнами є найскладнішою стороною світового ринку. Вони охоплюють проблеми розвитку всього світового співтовариства і кожної окремої країни. З розвитком ринкових відносин збільшуються і грошові потоки між країнами. Основу цих відносин складають міжнародні фінансові організації. Вони формуються за домовленістю між країнами. Метою таких інститутів є контроль і регулювання економічних, а особливо фінансових операцій між окремими державами. Існують і головні світові міжнародні фінансові інститути. Розгляду діяльності міжнародних фінансових посередників присвячена дана тема.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити основне завдання функціонування міжнародних фінансових інституцій;
- охарактеризувати міжнародних валютно-кредитних установи;
- пояснити роль міжнародних розрахунків та валютного регулювання;
- ознайомитись зі змістом діяльності міжнародних фінансових установ на фінансовому ринку України.

Питання для обговорення:

1. Поняття міжнародних фінансових організацій.
2. Місце та роль Міжнародних фінансових посередників.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.
3. Практична частина шляхом виконання завдань.
4. Підведення підсумків. Обговорення результатів виконання завдань у групах, обмін думками.

В рамках тренінгу студенти виконують два завдання: аналіз функціонування підприємницької діяльності фінансових посередників; оцінка ефективності надання послуг фінансовими посередниками.

Завдання для тренінгу

1) Аналіз функціонування підприємницької діяльності фінансових посередників.

- 1.1. Дослідити сутність підприємництва у ринковому середовищі
- 1.2. Проаналізувати концептуальні основи діяльності вітчизняних фінансових посередників;
- 1.3. Визначити методичний інструментарій діяльності фінансових посередників;
- 1.4. Провести аналіз діяльності фінансових посередників на фінансовому ринку.

2) Оцінка ефективності надання послуг фінансовими посередниками.

- 2.1. Вивчити поточний стан надання послуг кредитними установами, небанківськими фінансово-кредитними інститутами, контрактно-ощадними фінансовими установами;
- 2.2. Визначити основну концепцію аутсорсингу і вузькопрофільних фінансових посередників;
- 2.3. Провести аналіз основних проблем, з якими стикаються фінансові консультанти та експерти в процесі надання своїх послуг;
- 2.4. Оцінити вплив міжнародних фінансових посередників на вітчизняний фінансовий ринок;
- 2.5. Розробити стратегії підвищення ефективності надання послуг фінансовими посередниками;
- 2.6. Запропонувати інноваційні підходи для покращення роботи фінансових посередників.

Виконання даних завдань студентами має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу з основ підприємницької діяльності фінансових посередників, оволодіння навиками застосування набутих теоретичних знань на практиці в контексті діяльності фінансових посередників або ж оцінки ефективності їхньої діяльності і. т. д.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Адже самостійна робота є найважливішою формою навчання у вищій школі, обов'язковим компонентом навчальної та навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Самостійна робота полягає в опрацюванні положень законодавства з питань фінансового посередництва та навчальної і наукової фахової літератури, підготовці аналітичних оглядів, доповідей, рефератів, есе, проєктів.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. На основі вивченої літератури охарактеризуйте особливості становлення та розвитку світового та вітчизняного ринків факторингових послуг. Назвіть провідні вітчизняні факторингові компанії, охарактеризуйте їх діяльність. Чому в Україні факторингові послуги здійснюють переважно банківські установи?

Завдання 2. Зробіть порівняльний аналіз послуг фінансового лізингу та банківського кредитування. Які види лізингових угод найчастіше використовують на вітчизняному ринку? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3. Проведіть порівняльний аналіз організації діяльності щодо залучення коштів та організації кредитування в банківських установах і кредитних спілках. Назвіть спільні та відмінні риси в діяльності банків і кредитних спілок, зосередивши увагу на таких питаннях:

— які особливості притаманні кредитуванню в банках і кредитних спілках?
— у чому полягають особливості формування капіталу кредитної спілки та банківської установи?

— які нормативи органи регулювання і нагляду встановлюють для кредитних спілок? Порівняйте їх з нормативами для банків та інших фінансових установ;
— які види резервів та з якою метою створюють банки і кредитні спілки?
— чому, на вашу думку, кредитні спілки не перетворюються в кооперативні банки?
— як кредитні спілки, порівняно з банками, організують свою роботу щодо страхування кредитів та повернення позичок?

— яким фінансовим установам ви б надали перевагу при отриманні кредиту та внесенні коштів на депозит? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4. Охарактеризуйте спільні та відмінні риси в наданні фінансових кредитів банківськими установами та ломбардами.

Завдання 5. Дослідіть діяльність недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг України. Здійсніть порівняльний аналіз діяльності окремих видів недержавних пенсійних фондів. У чому полягають спільні та відмінні риси між ними? Які недержавні пенсійні фонди, на вашу думку, виконують свої функції краще? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 6. На прикладі діяльності окремих інвестиційних фондів визначте переваги та недоліки окремих типів інститутів спільного інвестування. Здійсніть порівняльну характеристику привабливості корпоративних і пайових інвестиційних фондів для інвесторів.

Завдання 7. На основі вивчення нормативних документів та узагальнення практичного досвіду діяльності банків і небанківських фінансових установ щодо надання фінансових послуг з довірчого управління зробіть висновки про рівень розвитку цього сегменту в Україні.

Загальні вимоги до оформлення результатів виконаних завдань самостійної роботи: шрифт – Times New Roman; розмір шрифту – 14 кегель; інтервал між рядками – півтора; абзац – 12,5 мм, поля: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 15 мм; нумерація сторінок – у правому верхньому куті; обсяг 3-5 сторінок друкованого тексту для кожного окремого завдання.

При оцінці результатів самостійної роботи враховуються: глибина та всебічність розкриття змісту завдання; рівень володіння навчальним матеріалом, винесеним на самостійну роботу; самостійність, аргументованість, оригінальність викладу самостійно опрацьованого матеріалу й вирішення проблеми; відображення власної позиції.

Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань самостійної роботи. Максимальна кількість балів за завдання самостійної роботи становить 100 балів.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, реферування, есе, підготовка і презентація проєктів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- ✓ поточне опитування, тестування;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань;
- ✓ оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- ✓ оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- ✓ наукова дискусія;
- ✓ інші види індивідуальних і групових завдань;
- ✓ залік.

10. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих	Модульна робота по темах 1-4	Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих	Модульна робота по темах 5-10	Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за	Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих

під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)		під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)		виконання двох завдань тренінгу	за виконання семи завдань самостійної роботи
--	--	--	--	---------------------------------	--

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проєкційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Благун С. Визначення місця фінансових інновацій у процесі розвитку фінансового ринку. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 12(14). С. 118–127.
2. Баранов А. Л., Баранова О. В. Деякі особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 95-114.
3. Вергелюк Ю. Ю., Лещенко М. А. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2022. № 27(55). С. 42–45. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3661/3333>.
4. Гапонюк О. Концептуальні передумови становлення та розвитку фінансового сектору України. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 2 (79). С. 68–63.
5. Деякі питання провадження діяльності незалежних фінансових посередників. Кабінет міністрів України, постанова від 8 липня 2020 р. N 619. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200619.html.

6. Добош Н. М., Познякова О. І., Кльоба Л. Г. Інституційні інновації в регулюванні фінансового ринку в Україні в контексті покращення захисту прав споживачів фінансових послуг. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2020. № 6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-6-6124>.
7. Добош Н., Познякова О. Вплив реформування регулятора фінансових послуг на фінансовий сектор економіки України. *Збірник наукових праць SCIENTIA*. 2021. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/8187>.
8. Дребот Н. П., Танчак Я. А., Миколишин М. М. Тенденції розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. 30(1). С. 109–114. URL: <https://doi.org/10.36930/40300119>.
9. Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Паєнтко Т. В. Фінансове посередництво: навч. посіб. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 238 с.
10. Колупаєв Ю.Б., Залюбовська С.С. Механізм інформаційного забезпечення в контексті вирішення проблем розвитку фондового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 62–65.
11. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Національний банк України. Режим доступу: URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>.
12. Корнівська В. О. Глобальний фінансово-структурний розвиток: трансформації інститутів фінансового посередництва в умовах становлення інформаційно-мережевої економіки. *Економічна теорія*. 2020. № 1. С. 37–56.
13. Мацук З. А. Інформаційне поле ринку цінних паперів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 5–14. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7432&i=0>.
14. Насібова О. В. Фінансовий механізм соціального захисту як інструмент регулювання рівня життя населення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 48–54.
15. Неізвесна О.В., Слободянюк Н.О., Волошина С.В., Гудзь Ю.Ф. Дослідження інвестиційної спроможності небанківських фінансових інститутів України в часи фінансово-економічних криз. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2019. С. 379–392.
16. Онишко С., Венгуренко Т. До питання домінант концептуальної трансформації відносин у ланцюгу «фінансова система – фінансовий ринок – фінансове посередництво». Проблеми і перспективи економіки та управління. *Фінансові ресурси: проблеми формування та використання*. 2021. № 1(25). URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/236042/234428>.
17. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10756>.
18. Пріхно І. М. Проблеми та перспективи розвитку фінансового посередництва в Україні. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 4. С. 92–100.
19. Регулятори фінансового ринку затвердили Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року <https://www.kmu.gov.ua/news/regulyatori-finansovogo-rinkuzatverdili-strategiyurozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku>
20. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія / за ред. В. Баранової та ін. Харків: Діса плюс, 2019. 370 с.
21. Савченко Т., Серпенінова Ю., Ярошина А. Теоретико-методичні підходи щодо дефініції «фінансового посередництва» та формалізація його видів. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-3>.
22. Смирнова О. В. Тенденції розвитку управління фінансовими інструментами ринку фінансових послуг. *Бізнес Інформ*. 2019. №3. С. 302–308.
23. Танчак Я. А. Інтернет-трейдинг на українському ринку фінансових інвестицій. *Економічний простір*. 2020. № 101. С. 172–182.
24. Фролов С., Орлов В., Диха М. Розвиток фондового ринку України через призму взаємозв'язків фондових ринків світу. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. 2022. № 2. С. 8–18. <https://doi.org/10.31891/mdes/20224-1>.

25. Kristalina Georgieva, Managing Director. The Financial Sector in the 2020s: Building a More Inclusive System in the New Decade (2020). URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/01/17/sp01172019-the-financial-sector-in-the-2020s>
26. Katarzyna Bańkowska, Annalisa Ferrando, Juan Angel Garcia. Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data (2020). URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/economicbulletin/articles/2020/html/ecb.ebart202004_02~80dcc6a564.en.html
27. Chang Liu, Xiaolei Sun, Jianping Li. Time-frequency comovements between sovereign CDS and exchange rates: The role of sentiments. Global Finance Journal. Available online 21 August 2022, 100775. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1044028322000771>.
28. Objectives and Principles of Securities Regulation – IOSCO. The International Organization of Securities Commissions (IOSCO). URL: https://www.iosco.org/about/?subsection=display_committee&cmtid=19&subSection1=principles.
29. Saibu Olufemi. The Impact of Merger and Acquisition on Financial Intermediation. Empirical Evidence from Nigerian Banking Industry. December 28, 2019. URL : <https://ssrn.com/abstract=3510430>.
30. World Bank. 2019. Global Financial Development Report 2017/2018 : Bankers without Borders. Global financial development report. Washington, D. C.: World Bank Group. URL: <https://olc.worldbank.org/system/files/9781464811487.pdf>.